

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
«МЕЛІОРАЦІЯ ТА РЕКУЛЬТИВАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ»

Викладач: к.с-г.н., доцент Дударєва Галина Федорівна

Кафедра: загальної та прикладної екології і зоології, III корпус ЗНУ, ауд. 209, 208

E-mail: dudarevagalina@gmail.com

Телефон: (061) 228-76-36 (кафедра), 228-75-78 (деканат), 066 42 43 770

Час проведення занять – відповідно до розкладу

Освітня програма, рівень вищої освіти		СПЕЦІАЛЬНІСТЬ: 101 Екологія, магістр					
Статус дисципліни		За вибором студента					
Кредити ECTS	4	Навч. рік	2020-2021	Рік навчання	1	Тижні	12
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів¹	6	Лекційні заняття – 22 Лабораторні заняття – 12 Самостійна робота – 86			
Вид контролю	Залік						
Посилання на курс в Moodle		https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=498					
Консультації:		<i>Поточні консультації проводяться очно щосереди з 11.00-14.00 в аудиторії 209. Крім того, можливе проведення дистанційних консультацій з використання платформ: gmail, ZOOM, Moodle та Viber (у робочий час). Поточні – 2 (за розкладом)</i>					

ОПИС КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Меліорація та рекультивація земель» студентами-магістрами є: засвоєння знань про меліорацію та рекультивацію ґрунтів як систему технологічних і технічних заходів зі штучного відтворення ґрунтового покриву, підвищення родючості, водно-фізичних та інших властивостей ґрунту на територіях з деградованим ландшафтом, забруднених токсичними речовинами, техногенним рельєфом, змінених гідрогеологічними умовами, порушених гірничо-видобувною, хіміко-технологічною та іншою діяльністю людини з метою максимально можливої регенерації безпечного для здоров'я людей ландшафту, придатного для господарського використання; ознайомлення зі стратегією та досвідом проведення меліорації та рекультивації в Україні; набуття соціально запитаних умінь і навичок, готовності до вирішення завдань практичного характеру, спрямованих на ефективне та раціональне використання земельних ресурсів і екологічний захист довкілля.

Основними завданнями вивчення дисципліни: «Меліорація та рекультивація земель» є надання студентам фундаментальних сучасних уявлень про стан меліоративних рішень щодо використання ґрунтів із позицій захисту довкілля; володіння теоретичними знаннями, а також комплексу практичних навичок щодо використання меліоративних та рекультиваційних рішень щодо конкретних практичних задач екологічного захисту довкілля.;

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможе:

- ✓ аналізувати та оцінювати стан порушених земель, ідентифікувати їх тип;
- ✓ вибирати тип і конструкцію меліоративних систем для конкретного регіону із попереджувальними заходами щодо ерозійних процесів;
- ✓ обирати оптимальний спосіб зрошення та техніку поливу (осушення) для реалізації оптимального меліоративного режиму;
- ✓ визначати стратегію та принципи рекультивації порушених земель;
- ✓ визначати ступінь порушення земель, оцінювати ризики розвитку надзвичайних екологічних ситуацій;
- ✓ розробляти плани розміщення полезахисних і протиерозійних лісосмуг;
- ✓ організувати підготовчі роботи з рекультивації;
- ✓ аналізувати й оцінювати результативність методів і способів меліорації та рекультивації;
- ✓ описувати на основі екологічних оцінок перспективність різних напрямів меліорації та рекультивації;
- ✓ розробляти екологічно безпечні й економічно доцільні проектні пропозиції з рекультивації та меліорації порушених земель.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Лекції, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань, розміщено на платформі Moodle за посиланням у першому розділі цього силабусу.

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Визначення рівня знань, умінь і навичок засвоєних студентом з навчальної дисципліни здійснюється у формі поточної та підсумкової атестації.

Поточна атестація – орієнтована на визначення рівня оперативного засвоєння студентами змістового модуля – розуміння і запам'ятовування навчального матеріалу. Виконання студентом завдань поточного контролю є обов'язковим етапом вивчення дисципліни.

Формами поточного контролю з навчальних занять є: усне опитування під час проведення практичних занять, перевірка і захист практичних робіт.

Підсумкова атестація – комплексне оцінювання якості засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного і практичного матеріалу навчальної дисципліни визначається як сума балів на підставі результатів усіх контрольних заходів, що передбачені навчальним планом за весь термін викладання дисципліни.

Формами підсумкового контролю з навчальних занять є: захист індивідуального завдання; складання заліку. Результати поточної та підсумкової атестації доводяться до відома студентів. До заліку допускаються студенти, які набрали не менш ніж 35 балів за виконання робіт, винесених на поточний контроль!

Підсумковий контроль включає перевірку рівня теоретичних знань та практичних навичок студента та оцінюється в 40 балів максимум.

Підсумковий контроль містить такі види робіт:

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Захист індивідуального завдання здійснюється під час лекційних занять та максимально оцінюється у 20 балів: 10 балів – це попередня оцінка презентації, 10 балів – це доповідь та відповіді за питання.

2. Складання екзамену оцінюється у 20 балів максимум і проводиться у тестовій формі, або відповіді на 3 теоретичні питання і 1 практичне завдання (на вибір студента, оцінки за них враховуються окремо і не складаються разом). Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни вважається остаточною та вноситься у Додаток до диплома.

Розподіл балів, які отримують студенти

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
<i>Атестація 1</i>	<i>Підготовка завдань лабораторної роботи</i>	впродовж тижня після лабораторного заняття;	12
	<i>Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1 (проводиться по завершенню вивчення Темі 4 у письмовому вигляді)</i>	впродовж тижня після атестації	18
<i>Разом</i>			30
<i>Атестація 2</i>	<i>Підготовка завдань лабораторної роботи</i>	впродовж тижня після лабораторного заняття;	12
	<i>Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 2 (проводиться по завершенню вивчення Темі 7 у письмовому вигляді)</i>	впродовж тижня після атестації	18
<i>Разом</i>			30
Підсумковий контроль (max 40%)			
<i>Залік</i>			20
<i>Захист індивідуального дослідницького завдання</i>			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)	3 (задовільно)	
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		
---	---	--	--

1. Про що цей курс?

«Меліорація та рекультивація земель» - це фундаментальний курс в якому розглядається сутність меліорації та рекультивації, їх соціальне значення і роль у розвитку сільськогосподарських і лісових господарств.

2. Як відбувається навчання?

Навчання здійснюється у вигляді таких аудиторних занять як лекції та лабораторні роботи, самостійної роботи. Підсумковий контроль – Залік.

3. Яка мета нашого курсу?

Метою викладання навчальної дисципліни «Меліорація та рекультивація земель» є сформуванню у студентів уяву про меліорацію та рекультивацію ґрунтів як систему технологічних і технічних заходів зі штучного відтворення ґрунтового покриву, підвищення родючості, водно-фізичних та інших властивостей ґрунту на територіях з деградованим ландшафтом, забруднених токсичними речовинами, техногенним рельєфом, змінених гідрогеологічними умовами, порушених гірничо-видобувною, хіміко-технологічною та іншою діяльністю людини.

4. Як буде організоване навчання?

Лекційні заняття призначені для теоретичного надання інформації і передбачають вивчення таких тем:

Тема 1. Загальні відомості про меліорації. Зрошувальні меліорації.

Методи меліорацій. Види зрошення. Вплив зрошення на стан навколишнього середовища. Методи регулювання водного режиму ґрунтів. Мета і завдання зрошувальної меліорації, необхідність її застосування. Вплив зрошення на ґрунти і рослини. Види поливів, режим зрошення та його види. Зрошувальна система та її елементи. Обґрунтування меліоративних систем і зон їх впливу на оточуюче середовище. Зрошувальні системи та їх умови функціонування. Типи зрошувальних систем. Джерела води для зрошення. Використання місцевого стоку.

Тема 2. Способи поливу і техніка зрошення.

Основні способи зрошення. Зрошення стічними водами. Види стічних вод та вимоги щодо їх використання для поливів. Цілорічне та сезонне використання стічних вод. Ефективність використання зрошуваної води. Норми зрошування. Розрахунки норми зрошування. Поверхневі самотічні способи поливу. Зрошення, дощуванням. Лиманне зрошення. Полив затопленням. Рисові зрошувальні системи. Нові та перспективні способи поливу. Переваги та недоліки штучного зрошення. Обмеження застосування Дренаж на зрошуваних землях та його основні задачі. Машина та обладнання. Зрошувальна мережа.

Тема 3. Осушувальні меліорації.

Поняття про осушувальні меліорації. Норми осушення. Вимоги до водного режиму осушених земель. Види земель, що потребують осушення. Причини заболочування. Вимоги до водного режиму осушуваних земель. Основні методи і способи осушення. Еколого-технологічні основи осушувальних меліорацій. Поняття про осушувальні системи, їх види і елементи. Регульовальна та провідна мережі. Умови використання. Способи регулювання водного режиму осушених земель. Екологічні наслідки та економічна ефективність осушення. Технологічні особливості застосування. Технічні засоби.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Тема 4. Заходи щодо збереження і підвищення родючості ґрунту. Напрямок та етапи рекультивациі.

Причини вторинного засолення ґрунтів, їх промивання. Заходи попередження підняття ґрунтових вод і заболочення території. Водна ерозія ґрунтів. Причини і наслідки. Способи запобігання. Оціночні параметри. Еколого-агрохімічна оцінка ґрунту та екологічне групування земель. Вапнування ґрунтів. Напрями та етапи рекультивациі. Меліорація засолених і заболочених земель. Технологічні та технічні засоби. Закріплення та заліснення ярів та пісків. Зелені насадження. Технологічні параметри насаджень. Технічні засоби. Відновлення родючості ґрунту після будівництва меліоративних систем. Рекультивациа вироблених торфовищ і кар'єрів.

Тема 5. Поняття про ліс. Завдання ведення агролісомеліоративного господарства.

Загальне поняття про ліс. Взаємозв'язок лісу і зовнішніх умов середовища. Площа і розподіл лісів в Україні. Розміщення лісосмуг і технології їх створення. Нормативи щодо створення агролісомеліоративних насаджень. Поняття про лісовпорядження і догляд за лісом. Рубки лісу, їх завдання та методи проведення. Організація рубок догляду, сезони рубок. Санітарні рубки. Побічні користування в лісах. Запровадження агролісомеліоративного моніторингу, загальні положення. Лісові пожежі та боротьба з ними.

Тема 6. Полезахисне і протиерозійне лісорозведення.

Оцінка сучасного стану полезахисних лісових смуг різного цільового призначення. Рекогносцирувальне та лісомеліоративне обстеження. Види захисних насаджень, їх призначення. Полезахисні лісові смуги, їх конструкція та вплив на сільськогосподарські угіддя. Розміщення лісосмуг і технологія створення їх. Закріплення і заліснення ярів та пісків. Попереджувальні заходи проти утворення ярів та рухливих пісків. Полезахисне і протиерозійне лісорозведення у степовому регіоні, загальні положення. Параметри полезахисного лісорозведення. Стокорегулюючі лісосмуги. Особливості лісорозведення на пісках у різних зонах країни. Лісорозведення на засолених ґрунтах. Озеленення території населених пунктів.

Під час лекцій передбачено визначення проблемних питань і термінів для засвоєння, демонстрацію презентацій, показ і обговорення тематичних відеоматеріалів, дискусію та узагальнення матеріалів за темою в усній формі та у вигляді тестів в системі Moodle, які оцінюються у 2 бали і накопичуються.

4.1. Лабораторні заняття проводяться з метою закріплення теоретичних навичок з предмету і передбачають вивчення таких тем:

1. Загальні відомості про меліорації. Зрошувальні меліорації.
2. Способи поливу і техніка зрошення.
3. Осушувальні меліорації.
4. Заходи щодо збереження і підвищення родючості ґрунту. Напрямок та етапи рекультивациі.
5. Поняття про ліс. Завдання ведення агролісомеліоративного господарства.
6. Полезахисне і протиерозійне лісорозведення

В цих роботах передбачається індивідуальна робота студента з виконання поставлених завдань практичного характеру. У методичних рекомендаціях до кожної лабораторної роботи наводяться завдання для повторення, перелік необхідного обладнання та об'єктів до виконання лабораторних робіт. Частина інформації представлена у вигляді рисунків, схем, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. Виконані в журналі роботи підписуються викладачем, або завантажуються в систему Moodle.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Максимальну оцінку – 2 бали, студенти отримують за вчасно здану (особисто підписану викладачем або написану від руки і завантажену у систему Moodle) та якісно виконану роботу без помилок за визначеними критеріями.

4.2. Самостійна робота передбачена у вивченні окремих тем курсу і підготовки індивідуального завдання. Перелік тем для самостійного вивчення і тем індивідуальних робіт наведено в системі Moodle. Передбачено зміну теми ІДЗ в відповідності до власних уподобань, але за умов, коли вона не буде повторюватися із запропонованими. Захист ІДЗ передбачає підготовку 5 опорних слайдів, які мають схематично, або наочно відобразити логіку доповіді, а також відеоматеріалів, які доповнюють інформацію. Максимальна оцінка за роботу – 20 балів. Вона складається з попередньої оцінки презентації у 10 балів та публічного захисту – 10 балів (ораторська майстерність, інформативність, критичний аналіз, наочність, узагальнення, відповіді на запитання). Для оцінки публічної доповіді працює журі з числа студентів. Запитання – максимально 5, можуть задавати всі присутні.

4.3. Підсумковий контроль проводиться у 2 формах: тестовий контроль або відповіді на 4 теоретичні запитання в усній формі (за вибором студента).

5. «Правила гри» для слухачів курсу:

✓ Студентам дозволяється користування мобільними пристроями виключно з навчальною метою.

✓ Для спілкування утворюється група в Телеграм або Вайбер, в якій можна з'ясувати будь-які запитання за курсом.

✓ У випадку дистанційної форми навчання передбачається спілкування в системі Zoom.

✓ Студенти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності (не дозволяється списування, виконання завдань іншою особою тощо)

✓ Не своєчасне виконання завдань (крім поважних причин, які вчасно доведені до викладача та підтверджуються документально) супроводжується зниженням оцінки на 50%.

✓ Для оцінки якості курсу проводиться вихідне опитування угул формі.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бровко Ф.М. Лісова рекультивация відвальних ландшафтів Придніпровської височини України. К. : Арістей, 2009. 264 с.
2. Примак І.Д. та ін. Ерозія і дефляція ґрунтів та заходи боротьби з ними : навчальний посібник. Біла Церква : БАУ, 2001. 392 с.
3. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Ведмідь М.М. Системи захисту ґрунтів від ерозії : підручник, К. : Златояр, 2004. 436 с
4. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малуґа В.М. Лісові меліорації: підручник. К. : Аграрна освіта, 2010. 282 с.
5. Гладун Г.Б., Лохматов Н.А. В.В. Докучаев и лесные мелиорации. Х.: Новое слово, 2007. 574 с.
6. Панас Р.М. Рекультивация земель : навчальний посібник . 2-ге вид., стереотип. Львів : Новий Світ, 2007. 224 с.
7. Примак І.Д. Вергунов В.А., Рошко В.Г. Наукові основи землеробства. Біла Церква: БДАУ, 2005. 408 с. .
8. Морозов В.В. Ландшафтні меліорації : навчальний посібник. Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. 224 с.
9. Калінін М.І., Мельник О.С. Теоретичні основи лісових меліорацій: Навчальний посібник. Львів: Світ, 1991. 261 с.
10. Мисик Г.А., Куликівський Б.Б. Основи меліорації і ландшафтознавства. К. : Фірма «Інкос», 2005. 464 с.
11. Коваленка П.І. Сучасний стан, основні проблеми водних меліорацій та шляхи їх вирішення . К. : Аграрна наука, 2001. 214 с.
12. Роговський С.В., Василенко І.Д., Черняк В.М., Хрик В.М.; Агролісомеліорація : практикум за заг. ред. В.Ю. Юхновського. К. : Фітосоціоцентр, 2011. 292 с.
13. Ромащенко М.І., Балюк С.А.. Зрошення земель в Україні. Стан та шляхи поліпшення. К. : Світ, 2000. 114 с.
14. Юхновський В.Ю., Шевченко О.В., Дударець С.М., Конаков Б.І. Гідротехнічні меліорації лісових земель: навчальний посібник. К. : Арістей, 2007. 314 с.

Додаткова:

1. Бровко Ф.М., Бровко Д.Ф. Оптимізація водно-фізичних властивостей піщаних ландшафтів для потреб озеленення та лісорозведення. Науковий вісник НАУ. К., 2002. Вип. 50. С.255–260.
2. Василенко І.Д., Павловський В.Б., Урсулов В.Ф. Лісомеліорація : методичні вказівки до лабораторних занять для студентів агрофаку. Біла Церква : БАУ, 2002. 44 с.
3. Кравченко М.С., Царенко О.М., Міщенко Ю.Г. та ін.; Практикум із землеробства : навчальний посібник. К. : Мета, 2003. 320 с.
4. Онищенко Н.Г. Рекультивация земель : конспект лекцій. Харків : ХНУБА, 2014. 78 с.
5. Троянський О.І. Моніторинг якості води : монографія. Житомир : Волинь, 2004. 192 с.
6. Лисогоров С.Д., Ушкаренко В.А. Орошаемое земледелие : 4-е изд., перераб. М.: Прогресс, 1982. 272 с.
7. Павловский Е.С, Васильев Ю.И., Зайченко К.И. и др Агролесомелиорация и плодородие почв . М.: Агропромиздат, 1991. 288с.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

8. Пилипенко О.І., Юхновський В.Ю., Малюга В.М. та ін. Агролісомеліорація. Програма навчальної дисципліни для підготовки бакалаврів в аграрних ВНЗ II-IV рівнів акредитації з напрямом 1301 «Агрономія». К: Аграрна освіта, 2004. 9 с.

Інформаційні ресурси:

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 26.06.1991 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

2. ГОСТ 17.5.1.01-83 Охрана природы. Рекультивация земель [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.normacs.ru/Doclist/doc/3GQ.htm>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять що вимагає опрацювання студентом Internet ресурсів, підручників, монографій, періодичних видань тощо. Враховуючи це, кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора!

До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки **можуть бути застосовані дисциплінарні заходи** (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Перед початком занять усі учасники навчального процесу вимикають або переводять мобільні пристрої у режим «без звуку». За умови проведення заняття в онлайн режимі у студентів мікрофони мають бути відключені, а персоналізація учасників конференцій має бути коректною. Включення мікрофону студентом відбувається лише за умови дозволу зробити це від викладача. За порушення правил поведінки на занятті студент може бути видаленим із заняття.

Використання гаджетів дозволяється під час проведення лабораторних занять, якщо цього вимагає навчальний процес (використання навчальної літератури, калькуляторів, довідників у електронному вигляді тощо). У випадку **несанкціонованого використання** будь-яких гаджетів студент може бути видаленим з аудиторії чи онлайн заняття без права отримати максимальну кількість балів при відпрацюванні.

Використання гаджетів **на контрольних заходах** без дозволу викладача заборонено!

Комунікація

Важливим елементом освітнього процесу є робота студента та викладача на базі платформи *Moodle*. Велике прохання до усіх учасників перевірити актуальність власної електронної пошти на своїй персональній сторінці. Це дозволить отримувати оперативну інформацію через опція «Форум новин». Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Регуляція пропусків.

Відвідування занять є обов'язковим для оволодіння необхідними компетентностями, передбаченими програмою дисципліни. Успішне вивчення курсу «Вікова фізіологія та гігієна», можливе лише за умови, належного рівня теоретичної підготовки студента та сумлінної його роботи при опануванні практичними навичками під час проведення лабораторних занять.

Відпрацювання пропущених занять, зі збереженням можливості набору максимальної кількості балів за певний вид роботи, можливе лише за умови поважної причини (підтверджено документально!) відсутності студента на заняттях. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають можливість відвідувати лабораторні заняття з іншими підгрупами або виконувати завдання у системі Moodle, а свій рівень опанування лекційним матеріалом, демонструвати під час проведенні поточних консультацій.

До заліку допускаються студенти, які набрали не менш ніж **35 балів** за результатами проведення поточного контролю. У випадку, якщо студент отримав незадовільну оцінку за результатами вивчення дисципліни і не ліквідував заборгованість до початку наступного семестру, до нього може бути застосована процедура **повторного вивчення дисципліни**.

Політика академічної доброчесності

Поточні консультації Дударева Галина Федорівна проводить в аудиторії 209 згідно графіка, затвердженого на кафедрі загальної та прикладної екології і зоології. Спілкування з використанням мобільних каналів зв'язку відбувається тільки в робочий час за умови можливості викладача відповісти на дзвінок або СМС. На електронні листи та звернення відповідь надається викладачем впродовж 3 днів. У випадку проведення онлайн заходів на платформі ZOOM (лекції, консультації) викладач через опцію «Форум новин» платформи Moodle запрошує студентів прийняти в ньому участь. До початку вивчення курсу студенти проходять вихідне, а після його закінчення – вихідне опитування, розроблене викладачем в гул-формі. Крім того, після складання курсу студентам рекомендується залишити свій відгук в системі Moodle в розділі «Оцінка якості курсу».

Будь-які **конфліктні ситуації**, що виникають під час навчального процесу мають бути урегульовані згідно діючих законодавчих актів та Положень ЗНУ (див. Додаток до цього силабусу), а також з залученням завідувача кафедрою загальної та прикладної екології і зоології, деканату біологічного факультету, студентського самоврядування та адміністрації ЗНУ (за потреби).

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р.

<https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/biology/study>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yabyk4ad>. *Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти* (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.

Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>.

Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>